

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА
«Всеукраїнська асоціація мисливців
та користувачів мисливських угідь»
вул. Гарета Джонса (Сім'ї Хохлових),
буд. 15, офіс № 202
м. Київ, 04119 Україна
Тел.: +38 050 236 50 34
E-mail: info@uahhg.org.ua
Веб-сайт: www.uahhg.org.ua
Код ЄДРПОУ 42482670

PUBLIC UNION
«All-Ukrainian Association of Hunters
and Users Hunting Grounds» (UAHHG)
15, Gareth Jones Str., Office № 202
Kyiv, 04119 Ukraine
Tel.: +38 067 462 80 43
E-mail: info@uahhg.org.ua
Website: www.uahhg.org.ua
EDRPOU (Unified State Register
of Businesses and Organizations) 42482670

17.04.2025 № 7 (17/04-1)

Міністр захисту довкілля
та природних ресурсів України
Світлана ГРИНЧУК
вул. В. Липківського, 35,
Київ, 03035, Україна
info@mepr.gov.ua

Копії:

Департамент природно-заповідного
фонду та біорізноманіття
dszs@ukr.net

Координатор проекту ПРООН-ГЕФ
«Підтримка ранніх заходів щодо
Глобальної рамкової програми
збереження біорізноманіття»
к.б.н. Василь КОСТЮШИН
v.kostiushyn@gmail.com

Члени Робочої групи

Стосовно підготовки Стратегії України щодо
збереження біорізноманіття на період до 2035 року
(обґрунтування та пропозиції)

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація мисливців та користувачів мисливських угідь» (далі – Асоціація), здійснюючи виключне представництво України у Федерації мисливських та природоохоронних асоціацій Європи (FACE), послідовно дбаючи про благополуччя довкілля та громадян України, відстоюючи законні інтереси сотень тисяч вітчизняних мисливців, 1140 спеціалізованих господарств та понад 12 тисяч працівників мисливської і супутніх їй галузей, висловлює вдячність Міністерству захисту довкілля та

природних ресурсів України (далі – Міндовкілля), та зокрема пані міністру – Світлані ГРИНЧУК, а також проекту ПРООН-ГЕФ «Підтримка ранніх заходів щодо Глобальної рамкової програми збереження біорізноманіття», за надану Асоціації можливість долучитися до підготовки проекту Стратегії України щодо збереження біорізноманіття на період до 2035 року (далі – Стратегія). Асоціація глибоко переконана у вашому професійному євроінтеграційному підході до питань охорони, відтворення і раціонального використання об'єктів тваринного світу та середовищ їх існування, одну з ключових ролей у чому безумовно відіграє формування та реалізація державної політики, спрямованої на збереження біорізноманіття. Асоціація зі своєї сторони гарантує всебічну підтримку Міндовкіллю та іншим зацікавленим сторонам у прагненні розвивати мисливське господарство нашої держави до кращих світових зразків. Окрім того, Асоціація, керуючись базовими принципами Європейської Хартії полювання і біорізноманіття (2007), підтримує всі урядові та законотворчі ініціативи в контексті євроінтеграційних процесів мисливської галузі України з урахуванням її сприйняття як виняткової сфери діяльності, яку провадять в суспільних інтересах задля забезпечення екологічного, епізоотичного, продовольчого, економічного і загальнобезпекового благополуччя держави. Власне, з повномасштабним вторгненням російської федерації, зважаючи на неоціненний внесок мисливців в оборону України, стримування росту чисельності небезпечних хижаків і поширення природно-осередкових інфекцій (зоонозів) тощо, перелічені безальтернативні функції мисливства нарешті утвердилися у сприйнятті переважної більшості державних органів та громадян України очевидним і dokonаним фактом.

В контексті розробки Стратегії України щодо збереження біорізноманіття на період до 2035 року фахівцям усіх напрямів, передусім, варто усвідомити еколого-господарську унікальність нашої держави на Європейському субконтиненті. Україна має надзвичайно високий ступінь господарського освоєння території, який складає 92%. Сільськогосподарське використання перевищує 70%, а розораності земельного фонду становить критичні 54% від загальної площі держави (середні значення країн ЄС – 25-35%) і є лідируючим антипоказником у світі. У зв'язку з цим, саморегулюючі функції домінуючих (аграрних) екосистем та, відповідно, фонових фауністичних комплексів України зводяться до примітивного, майже недієздатного рівня, тому практично повсюдно потребують кваліфікованого втручання людини у вигляді природоохоронних, біотехнічних, протиєпізоотичних, елімінативних та інших заходів, які традиційно провадяться країнами Європейського Союзу.

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ В ЧАСТИНІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ФАУНІСТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ

Перманентне зниження чисельності польової фауни впродовж останніх десятиліть поступово перетворюється у природоохоронну проблему загальноєвропейського масштабу. Зокрема, криза фонових і, водночас, біоіндикаторних видів екологічного стану місцевих агроландшафтів – зайця сірого та куріпки сірої, починаючи з 90-х років минулого століття, активно обговорюється науковцями Західної Європи, тоді як у пострадянських країнах цим питанням донедавна приділялося недостатньо уваги, хоча фауністична ситуація тут виглядає далеко не кращою. Порівняно з розвиненими державами Євросоюзу, де серед основних негативних чинників, які зумовили скорочення поголів'я польової фауни вчені виділяють загальну трансформацію природних ландшафтів у антропогенні з інтенсивним землеробством та різноманітні обмеження в управлінні популяціями хижаків, в Україні, крім наявності зазначених проблем, варто виділити ряд інших – пов'язаних передусім з відсталістю нормативно-правового забезпечення агровиробництва. Натомість, впродовж останніх трьох десятиліть спостерігалось подальше прогресування індустріалізації галузі рослинництва виражене суттєвим підвищенням технічних характеристик імпортованої з економічно розвинених країн сільськогосподарської техніки. Наприклад, ширина робочого захвату агрегатів та швидкість робочого руху ґрунтообробної, кормо- і зернозбиральної техніки зросли за цей час відповідно з традиційних 3-5 до 8-12 м та 3,5-5 до 28 км/год і більше, тобто у 4-8 разів (*Maillard, Jean-François, 2011 etc.*).

За даними вітчизняних вчених (*Бондаренко, Делеган, Михайлюченко, Соловій, 1990, 2002; Новицький, Мельниченко, Бітюцький та ін., 2018, 2019*), популяції польової фауни у нашій державі зазнають втрат до 60% і більше від річного приросту лише під час агротехнічних польових робіт. Зокрема, спеціалізованими дослідженнями встановлено – 43% приплоду зайця сірого гине під час весняної оранки, заготівлі зеленої маси, сінокосінні та збиранні врожаю, ще 15,3% у результаті застосування пестицидів та агрохімікатів, 12,4% – у результаті незаконного добування. Загалом фактори прямого елімінативного впливу сільськогосподарського генезису складають 62% від всіх причин загибелі тварин. Дослідниками також відмічено, що найбільша смертність представників польової фауни відбувається під час першого укусу сіна та багаторічних трав, що в усіх природних зонах нашої держави співпадає з періодами масового приплоду (насиджування яйцекладок) у тварин. У цей час тут руйнується 45-65% наземних гніздівель птахів. Інформація про збитки, завдані немисливській фауні нами не

віднайдена, проте вочевидь є ще більш невтішною, враховуючи її значне видове різноманіття та щільність.

Як результат, на сьогоднішній день у більшості регіонах України поточні щільності населення фоновими видами тварин у декілька разів нижчі ніж у сусідніх Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії. Такі невинуваті для ХХІ ст. екологічні збитки, зокрема внаслідок нерегламентованого належним чином сільськогосподарського виробництва, давно не притаманні для країн ЄС та суперечать сучасній державній екологічній політиці та цілому ряду конвенцій і міжнародних зобов'язань, які взяла на себе Україна.

Власне сучасним агроландшафтам нашої держави, як домінуючим екосистемам, характерні суттєве збіднення та специфічна штучна ритміка кормових і захисних умов, обумовлених регіональними агротехнічними особливостями вирощування сільськогосподарських культур. Після збирання врожаю на основних площах середовища існування руйнуються, а по закінченню посівних робіт – поступово відновлюються. Така інтенсивна пульсація показників екологічної ємності агроценозів призводить до спонтанних біотопних перекочовувань тварин у стислі терміни декілька разів на рік, супроводжуючись різким зростанням їх смертності та зниженням подальшої успішності відтворення популяцій у цілому.

Основними політико-економічними причинами ситуації, що склалася, є:

- недосконалість Указу Президента України № 720/595 від 08.08.1995 року «Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям», який на той час не містив навіть елементарних засад екологічної політики, зокрема щодо відведення у процесі паювання певного відсотку орних земель під буферні зони природоохоронного значення будь-якої форми власності.
- знищення галузі скотарства, а разом з нею розорювання чи занедбання штучних пасовищ і сіножатей та, головне, – різке скорочення багатопільних сівозмін, які передбачали утримання значних площ під багаторічними травами – найважливішою групою цілорічно доступних кормових та виводкових стацій для осілих на орних землях видів тварин;
- переорієнтація галузі рослинництва на рейки ринкових відносин, що спровокувало тотальне поширення крупноконтурного монокультурного землеробства з переважанням у посівних площах адвентивних високостеблових культур – малоприсаєднаних стацій для існування аборигенної фауни;
- масовий перехід до технологій зяблевого обробітку ґрунту, спровокований змінами клімату, агротехнологічними новаціями та суто економічними мотивами через щовесняні зростання цін на паливо-мастильні матеріали.

Як результат, сьогоденні орні землі упродовж більшої частини року набувають спустошливого вигляду з тотальним домінуванням чорних парів, розбавлених поодинокими вкрапленнями озимих та малоцінних у трофічному сенсі стерень пізно зібраних зернових та технічних культур.

Загалом, сучасні сільськогосподарські угіддя України малопридатні для успішного існування польової фауни з огляду на чотири основні причини: сповідування монокультурного виробництва продукції рослинництва на критично розораних крупноконтурних територіях; відсутність достатньої кількості природних і напівприродних ландшафтних фацій (перелісків, біогалявин, меж тощо) з природним рослинним покривом, що створює дефіцит схованок і кормів у невегетаційний період, а також від періоду дозрівання хлібних злаків до озимих сходів цих культур; суттєвий хижацький прес належно не регульованих видів диких псових (*Canidae*); надмірне пестицидне навантаження та низька зоосозологічна культура землеробства в цілому.

У свою чергу, вітчизняне законодавство з регулювання суспільних відносин у сферах охорони і спеціального використання тваринного світу, перебуваючи тривалий час на зародковій стадії розвитку, залишається неефективним у вирішенні низки соціально-екологічних викликів сьогодення, тому потребує термінового вдосконалення та адаптації до норм Європейського Союзу. Прийдешні підходи до розробки і застосування важелів екологічної політики, а саме: законодавства, програм національного рівня, планів розвитку окремих секторів економіки, повинні передбачати максимальну взаємодоповнюваність та синергізм правових інструментів кроссекторального рівня для досягнення продовольчих і природоохоронних цілей держави.

Фундаментальні положення з правил охорони та спеціального використання об'єктів тваринного світу України викладені у статтях 17, 21 – 24, 32, 37 – 40, 43, 44, 48–54 Закону України «Про тваринний світ». Зокрема, стаття 40 «Запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів та експлуатації транспортних засобів» ЗУ «Про тваринний світ» зобов'язує підприємства, установи, організації та громадян до вжиття заходів з запобігання загибелі тварин під час проведення сільськогосподарських робіт. У статті 48 «Охорона тварин під час застосування пестицидів і агрохімікатів» згаданого Закону, у свою чергу, зазначається наступне (цит.): «Підприємства...зобов'язані вживати заходів щодо забезпечення запобігання захворюванню і загибелі тварин під час зберігання, транспортування та застосування пестицидів і агрохімікатів». Відтак, статті 39, 40, 48 та 49 Закону України «Про тваринний світ» є головними «відправними точками» для низки досі не створених підзаконних актів, котрі в подальшому мають деталізувати практичні механізми охорони фауни у процесі

господарської діяльності. До таких, перш за все, слід віднести наступні: Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Вимог із запобігання загибелі об'єктів тваринного світу під час застосування пестицидів і агрохімікатів у сільськогосподарських угіддях» (відповідно до ст. 48, 49 ЗУ «Про тваринний світ») та Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Вимог із запобігання загибелі об'єктів тваринного світу під час механізованих агротехнічних робіт» (відповідно до ст. 40 ЗУ «Про тваринний світ»). Проект останньої нами був розроблений ще в 2016 році, але вісім років поспіль необґрунтовано ігнорувався попередніми керівниками Міндовкілля. Суттєвих доповнень потребує «Порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 р. № 295, який донині **не містить жодного положення** стосовно дослідження впливу хімічних речових препаратів на організми диких тварин в цілому, тривалість їхнього життя та репродуктивний потенціал. Окрім того, вкрай назрілим є прийняття Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань землеустрою (ЗУ «Про землеустрій»), охорони ландшафтів (ЗУ «Про охорону земель», ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища»), а також розроблення відповідних підзаконних актів, з метою створення дієвого правового поля для підтримання відносно сталої посезонної екологічної ємності агроценозів як базової умови для збереження фауністичного різноманіття домінуючих екосистем України.

ПРОПОЗИЦІЇ ДО СТРАТЕГІЇ ТА ОПЕРАЦІЙНОГО ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2026-2028 РОКИ

Оскільки в окремих робочих документах та на сайті Міндовкілля фігурує проект Стратегії "**охорони**" біорізноманіття, пропонуємо замінити це слово на традиційне "**збереження**". Між цими словами існують принципові семантичні відмінності, головними з яких є ширший перелік функціональних розумінь слова "**збереження**", до яких входить також сама "**охорона**", але не навпаки.

Стратегічна ціль 1. Здійснення просторового планування та розвитку територій, спрямованого на охорону біологічного та ландшафтного різноманіття

Першочерговим і чи не єдиним з теоретично можливих правових інструментів хоча б часткового відновлення ландшафтного різноманіття та, відповідно, екологічної ємності сільськогосподарських угідь, на нашу думку, залишається **законодавчо врегульоване відведення за дрібномозаїчним принципом частини площ (5-7%) приватних земельних паїв під**

напівприродні буферні зони природоохоронного призначення, а також – з метою відновлення існуючих та створення нових поліфункціональних полезахисних лісових смуг. У зв'язку з загрозливою розораністю території України, дана пропозиція досить гармонійно поєднується з цілою низкою вже існуючих законодавчих, урядових (*Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271 “Про затвердження Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням”*; *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489 “Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій”*; *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р “Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року”*; *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 70-р “Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель”* і т.д.) та суспільних ініціатив, спрямованих на задеклароване зменшення розораності країни до 44% площі, відновлення екологічної стійкості та рекреаційної привабливості вітчизняних агроландшафтів, і має реалізовуватися паралельно з вилученням орнонепридатних (деградованих, малопродуктивних, забруднених) земель державної та комунальної власності, з інтенсивного обробітку відповідно до розробленого законодавства та у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а також з супутнім запровадженням відповідних економічних стимулів для всіх зацікавлених суб'єктів господарювання.

Стратегічна ціль 3. Взяття під особливу охорону не менше 30 відсотків території України – природних територій на суходолі та в акваторії Чорного і Азовського морів, забезпечення ефективного збереження та управління за допомогою екологічно репрезентативних, добре пов'язаних і справедливо керованих систем природоохоронних територій

Взяття під особливу охорону не менше 30 відсотків території України не повинно передбачати необґрунтовані у територіальному та видовому вимірах обмеження на регулювання чисельності диких тварин, за винятком територій об'єктів природо-заповідного фонду зоологічного профілю, що є сталою практикою країн ЄС. Повномасштабна війна дозволила переконливо довести, що в розбалансованих домінуючих екосистемах України неможливо досягти навіть відносного екологічного балансу тваринного світу за допомогою обмеження регулювання чисельності окремих видів. Більше того, такі обмеження dokonano призводять до діаметрально протилежних пагубних наслідків. Наприклад, із заборонаю полювання в Україні, станом на 2024 рік, чисельність лисиці звичайної сягнула позначки 416,7% порівняно до показників 2021 року, коли становила близько 48 тис. ос. Епізоотично допустима щільність

цього виду в регіонах нині у 6-8 разів і більше перевищує встановлені норми. Разом з тим, чисельність вовка за вказаний період зросла на 52,6%, а інвазивного шакала азійського – на 439,8%. Це вже призвело до безпосередніх нападів цих хижаків на худобу та людей, в тому числі у південних і західних – віддалених від лінії фронту областях. Сюди наразі спрямовуються й основні вектори експансії шакала, який, добре освоївши проміжну екологічну нішу, не відчуває суттєвої конкуренції з боку місцевих видів псових (*Canidae*). Згідно з діагностичними дослідженнями 2023-2024 років в центральних областях України, кожна п'ята особина лисиці звичайної була інфікована смертельним для людей та свійських тварин вірусом сказу (*Rabies virus*). У ЗМІ частішають повідомлення про загибель громадян від цього невиліковного зооантропонозу. У 2024 році чисельність дикого кабана вже перевищила довоєнну на понад 46%, а кількість випадків АЧС (*Pestis africana suum*) збільшилася до 880% порівняно з 2022 роком. Хоча географічні тенденції поширення інфекції дають підстави вважати, що на загальному епізоотичному фоні офіційно фіксуються лише поодинокі випадки. Це є прямим наслідком недосконалого нормативно-правового забезпечення діяльності профільних суб'єктів господарювання, як під час епідемії, так і дії воєнного стану зокрема. Як результат, спостерігається подальше поширення цієї інфекції на товарні свинарські підприємства та приватний сектор створюючи небувалі економічні й зокрема експортні ризики. На фоні перманентної невизначеності державних органів, немає жодних підстав прогнозувати покращення екологічної та епізоотичної обстановки в Україні у 2025 році. Вдаваний псевдоекологічний популізм і неготовність більшості відповідальних ЦООВ та ОВА брати на себе відповідальність за «непопулярні» політичні рішення можуть вже найближчим часом призвести до катастрофічних наслідків для держави, суттєво вплинувши на її економіку, обороноздатність і добробут населення в цілому.

Попри вищезазначене, ні Міндовкілля, ні НАН України до сих пір не оприлюднили жодних поточних чи хоча б прогнозованих наслідків багатократного росту чисельності диких (зокрема псових) і безпритульних тварин на фауністичне та загальне біорізноманіття... Для порівняння, польські наковці встановили, що місцеві безпритульні домашні коти щороку вбивають майже 800 млн диких тварин, з них близько 631 млн ссавців і майже 144 млн птахів. Вчені підкреслюють, що активність цих хижаків у національному масштабі вкрай негативно впливає на біорізноманіття, зокрема на стан популяцій рідкісних птахів, що вимирають (*Krauze-Gryz, Żmihorski, 2019*). Щоб краще усвідомити обговорювані масштаби та встановити майбутні пріоритети підкреслимо, що середньорічна кількість знищуваних безпритульними котами диких тварин у наших сусідів перевищує середньорічне число всіх добутих

українськими мисливцями тварин у довоєнний період **в понад 11 тисяч разів!** Якщо екстраполювати масштаби цих досліджень на нашу державу, з її абсолютно невизначеною кількістю безпритульних тварин, в рази більшою щільністю диких псових хижаків, мізерним відсотком добування мисливських видів, очікувані цифри по необґрунтованих втратах фауністичного різноманіття України можуть виявитися **у десятки разів більшими** порівняно з Польщею.

Стратегічна ціль 5. Гарантування безпечності та законності використання, заготівлі та торгівлі дикими видами, запобігання їх надмірній експлуатації

В контексті запобігання надмірній експлуатації диких тварин, віднесених до мисливських видів, передусім рекомендуємо суттєве посилення боротьби з браконьєрством та відповідальності за порушення законодавства в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу, шляхом внесення відповідних змін до чинного законодавства. Важливим завданням з максимальної криміналізації браконьєрства має стати, зокрема, розширення переліку категорій осіб, в тому числі посадових, яких наразі неможливо притягнути до відповідальності. У зв'язку з цим рекомендуємо статтю 248 Кримінального кодексу України викласти у такій редакції:

«Стаття 248. Незаконне полювання (браконьєрство)

1. Порушення правил полювання, якщо воно заподіяло істотну шкоду, а також незаконне полювання в заповідниках або на інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або полювання на звірів, птахів чи інші види тваринного світу, що занесені до Червоної книги України, **а також організація незаконного полювання або умисна участь у незаконному полюванні в ролі пособника (помічника), -**

караються штрафом від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста шістдесяти до двохсот сорока годин, або пробаційним наглядом на строк до трьох років, або обмеженням волі на той самий строк, **з конфіскацією знарядь і засобів вчинення правопорушення (у тому числі транспортних засобів), які є приватною власністю порушника або його пособника, та незаконно добутої продукції полювання.**

2. Ті самі дії, якщо вони вчинені службовою особою з використанням службового становища, або за попередньою змовою групою осіб, або способом масового знищення звірів, птахів чи інших видів тваринного світу, або з використанням транспортних засобів, або особою, раніше судимою за кримінальне правопорушення, передбачене цією статтею, -

караються штрафом від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або

позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією знарядь і засобів вчинення правопорушення (у тому числі транспортних засобів), які є приватною власністю порушника або його пособника, та незаконно добутої продукції полювання.

Примітка. Істотною шкодою у цій статті, якщо вона полягає у заподіянні матеріальних збитків, вважається така шкода, яка у **сорок і більше разів** перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.».

Стратегічна ціль 6. Усунення, мінімізація, зменшення та/або пом'якшення впливу інвазивних чужорідних видів на біорізноманіття

Рекомендуємо відповідними змінами до статті 3 Закону України «Про тваринний світ» встановити, що **«Умовно шкідливими тваринами вважаються потенційно шкідливі (у тому числі небезпечні) для навколишнього природного середовища чи окремих його компонентів безпритульні та дикі тварини, а також дикі тварини віднесені в установленому порядку до інвазійних видів або чисельність (щільність) яких перевищує встановлені допустимі норми на конкретній території (акваторії) та здатна негативно впливати на ветеринарно-санітарне й епізоотичне благополуччя або становити загрозу господарській діяльності, життю чи здоров'ю населення».**

Цим Законом передбачити, що **«Порядок визначення умовно шкідливих тварин, їх угруповань, таксономічних і господарських категорій, допустимих та оптимальних норм чисельності (щільності) тощо, встановлюється Кабінетом Міністрів України».**

Необхідно також внести відповідні зміни до Закону України «Про мисливське господарство та полювання» з тим, щоб **максимально розширити перелік уповноважених осіб, строки та способи добування інвазійних мисливських видів**, передусім шакала азійського, єнота уссурійського, норки американської і т.д.

Стратегічна ціль 10. Забезпечення збалансованого використання та збереження біорізноманіття в сільському, лісовому, рибному та мисливському секторах економіки через застосування дружніх до біорізноманіття практик та підтримки екосистемних функцій і послуг

Складно коментувати одну з ключових стратегічних цілей на фоні багаторічного саботажу Міндовкіллям самого процесу формування державної мисливськогосподарської політики. Тому, вважаємо, що першочерговим кроком має бути **розблокування Міністерством підготовки Стратегії розвитку мисливського господарства на період до 2035 року**. Надалі – все відповідно до покладених на Міндовкілля галузевих зобов'язань, які належно не виконуються.

Стосовно інших секторів економіки дана ціль потребує передусім нормативно-правового врегулювання. Пропоновані нами кроки:

1. Відповідно до статті 39 ЗУ «Про тваринний світ» встановлення Кабінетом Міністрів України **порядку визначення місць розмноження диких тварин** у природних та напівприродних умовах.
2. Доповнити статтю 40 ЗУ «Про тваринний світ» частинами другою та третьою наступного змісту:
«Під час здійснення виробничих процесів у сільськогосподарських угіддях машини віднесені до технічних засобів для агропромислового комплексу повинні бути обладнані, відповідно до встановлених вимог, пристроями для відлякування диких тварин».
«Вимоги із запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів і експлуатації транспортних засобів на землях сільськогосподарського та лісгосподарського призначення встановлюються Кабінетом Міністрів України».
3. Відповідно до статті 48 ЗУ «Про тваринний світ» передбачити, щоб правила зберігання, транспортування та застосування пестицидів і агрохімікатів розроблялися з **урахуванням вимог із запобігання захворюванню або загибелі тварин нецільових видів** (крім умовно шкідливих тварин, яких в установленому порядку віднесено до господарських шкідників).
4. Доповнити статтю 48 ЗУ «Про тваринний світ» прикінцевою частиною наступного змісту:
«Забороняється застосування пестицидів і агрохімікатів, які можуть викликати захворювання, зниження репродуктивного потенціалу або загибель тварин, а також пестицидів і агрохімікатів безпечність яких для тварин не підтверджена у встановленому законодавством порядку позитивною еколого-експертною оцінкою (за винятком умовно шкідливих тварин, яких в установленому порядку віднесено до господарських шкідників)».
5. Доповнити статтю 49 ЗУ «Про тваринний світ» частиною другою наступного змісту:
«На землях природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, а також на територіях відтворювальних ділянок мисливських угідь, процедури здійснення виробничих процесів із застосуванням суб'єктами господарювання пестицидів і агрохімікатів підлягають погодженню з відповідними спеціальними адміністраціями, які здійснюють управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, або

користувачами мисливських угідь у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

6. Доповнити статтю 63 ЗУ «Про тваринний світ» частиною наступного змісту:

«Відповідальність за порушення законодавства в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу несуть особи, винні в:

...

діяльності, що стала наслідком здійснення виробничих процесів чи експлуатації транспортних засобів або застосування пестицидів і агрохімікатів із порушеннями вимог законодавства та призвела до захворювання, зниження репродуктивного потенціалу або загибелі диких тварин (за винятком умовно шкідливих тварин, яких в установленому порядку віднесено до господарських шкідників)».

7. Доповнити статтю 7 ЗУ «Про пестициди і агрохімікати» частинами другою та третьою наступного змісту:

«Порядок проведення еколого-експертної оцінки матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів і агрохімікатів, повинен включати, зокрема, оцінку їх безпосередньої та потенційної небезпечності для здоров'я і репродуктивного потенціалу тварин (крім умовно шкідливих тварин, яких в установленому порядку віднесено до господарських шкідників)».

«Державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів, які за результатами проведення еколого-експертної оцінки можуть викликати захворювання, зниження репродуктивного потенціалу або загибель тварин (крім умовно шкідливих тварин, яких в установленому порядку віднесено до господарських шкідників) забороняється».

8. Доповнити статтю 12 ЗУ «Про пестициди і агрохімікати» частиною другою наступного змісту:

«Порядок застосуванням пестицидів і агрохімікатів на землях природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, а також на територіях відтворювальних ділянок мисливських угідь, встановлюється Кабінетом Міністрів України».

У контексті викладеного в цьому листі, Асоціацію особливо обурює позиція Міндовкілля та окремих його керівників, які ігноруючи не вивчені (напр. хижацтво диких та безпритульних свійських тварин), реальні та найбільш масштабні (агрогенні) загрози тощо, періодично намагалися піаритися на співпраці з так званими «зоозахисними» організаціями, стратегія діяльності яких

часто передбачає створення потенційних загроз довкіллю (біорізноманіттю) через стимулювання вищезгаданих чинників і механізмів, тоді як мисливську галузь, котра намагається запобігати цим загрозам, найчастіше використовували в якості жертви для псевдоекологічного популізму...

Ми вкотре висловлюємо сподівання, що подібні нефахові підходи до провадження Міндовкіллям державної політики у сфері мисливського господарства залишаться в минулому. Натомість, з урахуванням воєнних уроків від всіх непоправних довкіллевих та людських втрат через ігнорування мисливського господарства, **Міністерство таки розпочне провадження новітньої євроінтеграційної галузевої політики, що базуватиметься на ключових принципах Європейської Хартії полювання і біорізноманіття.** Шановні колеги, звертаємо ще раз вашу увагу на назву цієї Хартії, яка створена ще у 2007 році за ініціативи Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) та рекомендована Постійним комітетом Бернської конвенції (1979). Вся **Європа давно визначилася** і встановила, що стале та водночас прогресивне мисливство в сучасному світі є невід'ємним інструментом збереження біорізноманіття. Чи має Україна бути тому виключенням через чиїсь гранти, необізнаність або упередження? Оскільки саме нам випала доля продемонструвати світу, що навіть у XXI столітті зупинка мисливства провокує екологічний дисбаланс, спалахи та поширення епізоотій, економічний занепад і навіть людські жертви, переконані – в жодному разі ні! Тож, заради блага довкілля й майбутніх поколінь, маємо разом зробити цю важливу галузь по-європейськи ефективною.

Практично по всіх пропозиціям, викладеним у цьому листі, зокрема щодо законодавчих ініціатив, структурної організації аграрних ландшафтів, створення поліфункціональних полезахисних лісових смуг тощо з урахуванням ключових аспектів збереження фауністичного різноманіття, Асоціація має деталізовані напрацювання та готова ними поділитися у разі необхідності.

Пропозиції підготовлено Науково-технічною радою Асоціації (НТР) у складі авторів:

1. Василь **НОВИЦЬКИЙ** – голова НТР, доктор сільськогосподарських наук (спеціальність 03.00.16 – екологія).
2. Валерій **ЛИСЕНКО** – директор Інституту екології та соціальних технологій ВНЗ "Україна", доктор біологічних наук (спеціальність 11.00.11 – охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів), професор.
3. Анатолій **ВОЛОХ** – професор кафедри екології та охорони навколишнього середовища Таврійського державного агротехнологічного університету, доктор біологічних наук (спеціальність 03.00.08 – зоологія), професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

4. Ігор НАКОНЕЧНИЙ – професор кафедри екології та охорони навколишнього середовища Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова, доктор біологічних наук (спеціальність 03.00.16 – екологія), професор.
5. Олександр КРАТЮК – професор кафедри лісового та садово-паркового господарства Поліського національного університету, доктор біологічних наук (спеціальність 06.03.03 – лісознавство і лісівництво), професор.
6. Ігор ЖМУРКО – директор Шацького лісового фахового коледжу ім. В.В.Сулька, кандидат сільськогосподарських наук (спеціальність 06.03.01 – лісові культури та фітомеліорація).
7. Михайло КАЗИМИР – директор комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді», кандидат сільськогосподарських наук (спеціальність 06.03.03 – лісознавство і лісівництво).
8. Віталій СМАГОЛЬ – провідний науковий співробітник відділу фауни та систематики хребетних Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, кандидат біологічних наук (спеціальність 03.00.08 – зоологія), доцент.
9. Іван ДЕЛЕГАН – доцент кафедри лісівництва Національного лісотехнічного університету України, кандидат сільськогосподарських наук (спеціальність 06.03.01 – лісові культури та фітомеліорація), доцент.
10. Володимир ВЛАСЮК – доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства Поліського національного університету, кандидат сільськогосподарських наук (спеціальність 06.03.03 – лісознавство і лісівництво), доцент.
11. Володимир ПЕПКО – старший викладач кафедри ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи Вінницького національного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук (спеціальність 16.00.06 – гігієна тварин та ветеринарна санітарія).
12. Сергій КАТИШ – директор ТОВ «НВП «Укрмисливрибпроект».
13. Володимир БОЙКО – член президії ради Львівської МО Українського товариства мисливців і рибалок (УТМР), практикуючий мисливствознавець.
14. Василь АГІЙ – заступник голови НТР з міжнародного співробітництва, Судовий експерт з питань екології Міністерства юстиції України.

З повагою

Голова НТР

Василь НОВИЦЬКИЙ